

אחרי שהג'ין של אריאל שרון יצא מן הבקבוק, אי אפשר להחזירו לשם

אינו מערכת בחירות צפויה ל' מדינת ישראל כ-1984, שהיא תשמ"ד? לכאורה, היתה זאת צריכה להיות מערכת שקטה למדי. כל כרדעת מבין כי ההבדל בין הליכוד והמערך אינו איכותי, אלא כמותי. כמעט בכל השטחים, המערך מציע למתן את המדיניות הנקוטה בידי הליכוד, בעוד שהליכוד ממשיך בצורה קיצונית יותר את המדיניות שהתחיל בה המערך.

כשום נושא חשוב — כלכלה, מילחמת-הלבנון, השטחים הכבושים, הפער החברתי, הכפיה הרתית — אין המערך מציע שינוי ריאלי. ההבדל הוא בשיתוף, בסדר-העדיפויות ובטיב המועמדים. ועל כך כוודאי אפשר להתווכח בשקט.

יתר על כן, יש סיכוי רב מאוד להקמת ממשלת-אחרות-לאומית אחרי הבחירות. ידוע כי שימעות פרס ויצחק שמיר חותרים לכך שנים. אם כן, הוויכוח האמיתי הוא על השאלה מי מן השניים — שימעות פרס או יצחק שמיר — יהיה ראש-הממשלה, ומי מהם סגן-ראש-הממשלה.

על כך כוודאי אין טעם לשפוך דם. אדם מפחיד. אולם לפי כל הסימנים, צפויה מערכת-בחירות לזהות, ואולי גם אלימה.

בדרך כלל, נוטה כל מיפלה להקציץ את עמדותיה במערכת-הבחירות, לפחות מבחינה מילולית. אין זו תעמולה טובה לטעון כי אין הברל בינך ובין יריבך העיקרי. הנטייה הטבעית היא לטעון את ההיפך: שיש הברל תהומי, שהברירה היא גורלית.

אולם עלייתו של אריאל שרון בקרב תנועות-החרות, והביטחון שהוא ימלא תפקיד מרכזי בממשלה הבאה אם תוקם עליידי הליכוד, מעניקים למערכת צביון חדש לגמרי.

אריאל שרון הוא אדם מפחיד. עצם הזכרת שמו מעוררת פלצות וחלחלה בלב אורחים נורמליים רבים. אחרי ניצחונו במרכז חרות, נשמעו מכל עבר פסוקים כמו: "מתי נצטרך לדרת את הארץ?" או "הגיע הזמן לארוז את המיוודות".

המערך לא יוכל לעמוד מול הפיתוי לנצל פחדים עמוקים אלה כדי לנהל מערכת-בחירות תקיפה, שתהיה מכור נת בעיקרה נגד שרון. הרב לגיטימי בהחלט, כי הליכוד תחת אריאל שרון יהיה בלי ספק גוף קיצוני לעיון שיעור יותר, אם לא מהות חדשה.

כופי-צלב. יש להניח כי הברירה לא תהיה ככלל בידי המערך, אלא שהרוב ייכפה עליה על-ידי אריאל שרון עצמו.

אחרי ששרון הגיע לאן שהגיע, הוא יטביע את חותמו על המערכת. הג'ין יצא מהבקבוק, ואלף שמירים, ארנסים, ולוויים לא יחזירוהו מתוכו.

הסיגנון של שרון ידוע, ואין הוא ניתן לשינוי. אין לו סיגנון אחר. זהו סיגנון של שילוב היצרים העמוקים ביותר של ציבור פרימיטיבי, יצירת רגשות של חרדה ושינאה, הפשטת הדברים והקצנתם. הברירה שתוצג על-ידי לבוחר לא תהיה בין מדיניות א' ומדיניות ב', אלא בין אברון טוטאלי ובין הצלת האומה, כאשר הוא עצמו מופיע בדמות האביר על הסוס הלכן, אריק-מלך-ישראל, שיוציא את עמו ממצוריים ויביאנו אל הארץ המובטחת.

כאשר צד אחד במערכת-בחירות מנהל מסע-צלב כזה, לא יוכל הצד השני לעמוד מנגד. גם המערך, שהוא איסטיני הרבה יותר, יצטרך לנקוט שיטות דומות.

לפי כל הסימנים, תגיע עת ישראל כ-1984 למערכת-המכוערת של 1981. כאשר ההמונים ככירות יקו על מועמדי המערך, אימו עליהם והציגו להם "תנועות מיוחדות", בעוד

(המשך בעמוד 10)

פרס הבטיח את תיק-החוז' פעמיים: לאבן ולנבון. עכשיו

חובע נבון שפרס יצהיר פומבית שהוא יהיה שר-החוז' בעיטרה לאבן

בעיטרה לאבן

בקיצור, נבון רוצה את תיק-החוז'. הפגישה בין ארבעת הגדולים נערכה. ביום השישי בבוקר, שעות מעטות אחרי שאריאל שרון חגג את זכייתו ב-42 אחוז בהצבעה על ראשות הליכוד, במרכז תנועת החרות. והנה מתברר שהאופוזיציה הראשית,

באותה ישיבה היה הרבה יותר מרתק. נבון: "תגיד לי שימעות, ורווקא בנוכחות שלושתנו. בשיחה שהיתה לנו לפני ישיבת המרכז, דיברת איתי על מה פגנו ומה איננו פגנו בדרך הפוליטית. אתה אמרת לי מפורשות שהדבר היחיד שהתחייבת לו זה תיק הביטחון לרבין. אמרת לי שאין לך שום

פרס התכוון בכיסאו. אך נאלץ להודות שהוא התחייב בפני סגן יושב-ראש הכנסת, לתת לו את מטה ההסברה. רבין נהנה מהמתחיות שנוצרה בין השניים. אילו יכול, כוודאי היה מוחא-אפיים בשקט. נבון: "שימעות, אם התחייבת, ואני

מן רב התהלך אבא אבן בהרגשה שתיק-החוז' כממשלת המערך הבאה מונח בכיסו. הוא התבסס על הבנה שהיתה בינו ובין שימעות פרס. ערב הבחירות בשנת 1981.

בת לזכרונת ה-11 מתברר שאין כל אחיזה להבטחה זו וישבי ראש המפלגה, שימעות פרס מתכחש לה ובקרום הוא אף יודיע על כך ברבים.

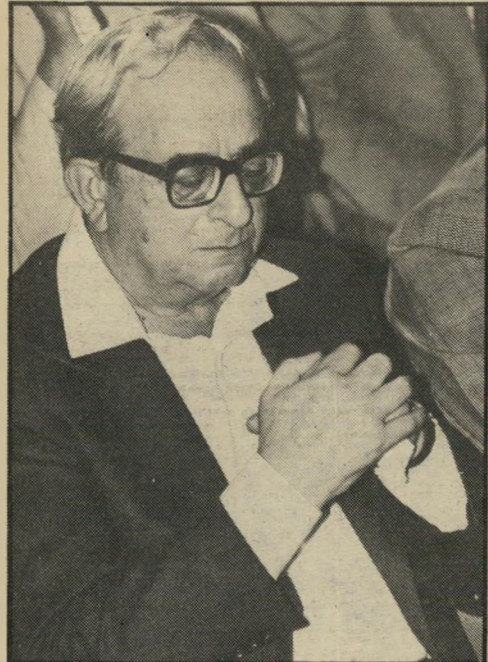
כאופן די מוזר יצאה אמת זו לאור. לפני הגיהפסח התכנסו ארבעת הגדולים — שימעות פרס, יצחק רבין, חיים בר-לב ויצחק נבון — לפגישה בכניין המיפלגה ברחוב הירקון בתל-אביב. הפגישה נערכה בלישכתו של פרס. וכמוה מוזמנות לארבעה עוד פגישות עבודה רבות עד ה-23 בחודש יולי.

למעשה, הפכו הארבעה הפורום המוביל, ה"מיטבח" של מיפלגת העבודה, שבו מתבשר לית ההחלטות החשובות ביותר.

בתחילת הפגישה ביקש פרס לאשר את מינויו של ח"כ משה שחל כראש מטה ההסברה. המיועד לראשות הממשלה נותר לברו ב"קרב התשה" זה. נבון הביע התנגדות לרעיון וכך גם מזכיר המיפלגה. לרבין היה מועמד משלו, ח"כ יעקב צור. מקיבוץ נתיב הלה.

כמישך יותר מחצי שעה נלחם פרס על מינויו של שחל. במהלך השיחה התקפל בר-לב ועבר לצידו של יו"ר המיפלגה.

נבון התגלה כאיש עיקש דווקא.

נבון לא ביקש הבטחה

אבן קיבל הבטחה

התחייבות בקשר למישרד-החוז' לגבי אבא אבן. האם זה נכון?" פרס: "נכון". הנשיא-לשעבר שלף את המרצע מן השק. נבון: "אם כך, אני רוצה ששני החברים שיושבים איתנו כאן פה, ידעו על תוכן השיחה ושאתה תמצא את הדרך הנאותה לתת פומבי לכך שאין לך התחייבויות אחרות. מלבד תיק הביטחון". פרס בלע הרכה רוק והינתן בראשו לחיוב.

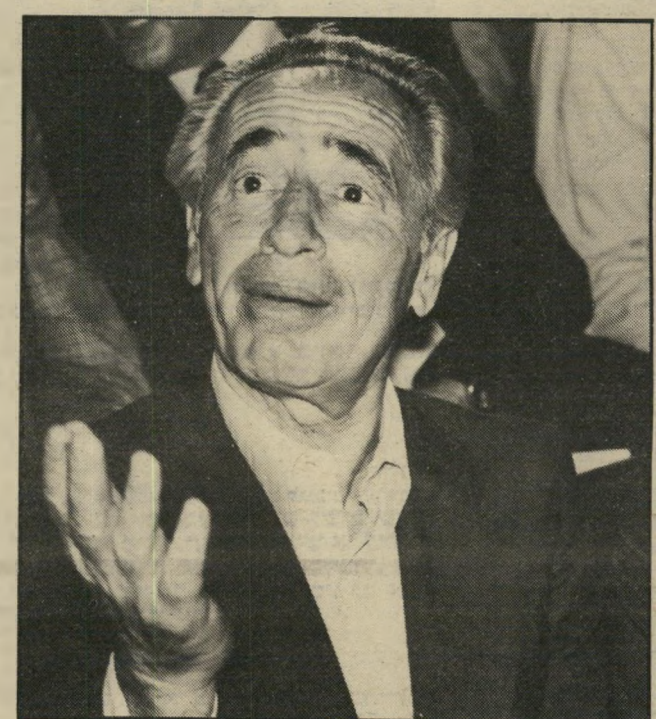
פרס כינסו המרכז נפגש פרס פעמיים עם נבון. פעם אחת לפני שהנשיא-לשעבר החליט שהוא אינו מתמודד, ופעם שניה מייד אחרי החלטתו.

באותם ימים התהלך אבן בתחושה שאולי נעשה משהו מאחורי גבו. כדי להיות בטוח שפרס לא יחזור בו מהבטחתו, הוא פנה לאהרון הראל וביקש ממנו שיבדוק את הדופק בי לישבת יושב-ראש המיפלגה.

הבדיקה הוכיחה שפרס נאמן להתחייבות; כלומר, תיק החוז' שמור לאבן, אם ובאשר ירכיב המערך את הממשלה הבאה.

פחות מעשרה ימים אחרי שנראה כי יש הבנה כזו, ואחרי ההצגה באולם אוהל שם, שבו שיכחו כולם את כולם, החליט נבון לצאת להתקפה. לפני שיהיה מאוחר.

נבון אינו מרוצה מהדמימו שהודבק לו, "הספרי של העבודה", כמישקל נגד לריוד לוי, גם הוא, כמו לוי, אינו מעוניין בעבודה מיניסטריאלית בת-חום הרווחה. גם הוא, כמו לוי, חותר לתפקיד ייצוגי רבי-עוצמה. ומתנגד בכל תוקף לדמימו הערתי שדבק בו.

פרס נתן הבטחה

מתפלא שלא אמרת לנו זאת מראש. אז בוא ניתן לך עוד קצת זמן. תיפגש עם שחל ותעשה מאמץ להוריד אותו". רבין לא התאפק וחייך. בר-לב שמר על ארשת-פנים קפואה.

כסופו של דבר, כעבור ארבעה ימים, הצליח פרס במהלכו ושחל אבן מונה לתפקיד ראש מטה ההסברה. אבן המשך הדיאלוג בין נבון ופרס.

כדי ציון ציטרין